

Remissvar angående betänkande av Fridskränkingsutredningen SOU 2011:85

Djurens Rätt ser med tillfredsställelse att det görs en översyn av Fridskränkingsbrotten med förslag om att flera brott ska ingå. Dock ser vi att ett väsentligt och för kvinnan/brottsoffret mycket kränkande brott inte synliggörs och det är hot, våld och även dödandet av hennes/familjens husdjur.

Fridskränkingsbrotten kännetecknas av angrepp mot annans frihet eller frid dvs. brott som begränsar rörelse- och handlingsfriheten. Det är därför av största vikt att också hot, våld och dödande av djuren, och mannens utnyttjande av djur i syfte att kränka kvinna/barn ska ingå i fridskränkingsbrottet, samt att djurplågeriet lyfts som en försvårande omständighet.

Enligt en undersökning av övergreppsbrott i Stockholms län under 2006 fann juristen Eva Diesen att våld och hot om våld mot kvinnans eller barnens djur förekommer och har en sådan begränsande effekt (se bilaga med särtryck från studien).

Nedan följer argument med hänvisning till det som redan anförs i betänkandet gällande brottskonkurrens, försvårande och förmildrande omständigheter samt utvidgningen till andra brott, särskilt skadegörelse.

Brottskonkurrens (sid. 59)

Domstolen ska döma i konkurrens för grövre brott med strängare straffskala. Straffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är fängelse mellan 6 månader och 6 år. Straffet för djurplågeri är böter eller fängelse högst 2 år. Enligt förslag till ny djurskyddslag (SOU 2011:75) föreslås ett nytt brott, grovt djurplågeri, men fängelse upp till 4 år i straffskalan. Djurplågeri är alltså inget brott som ska dömas för i konkurrens med fridskränkingsbrotten, utan kan ingå som ett led i de systematiska kränkningar som anges i förarbetena.

Enligt praxis är det inte ovanligt att domstolarna underlåter att rubricera de enskilda gärningarna som tillsammans kvalificeras som ett fridskränkingsbrott. Vi är ense med utredningen att det är en brist när så inte sker, och det har negativa konsekvenser vid brott mot djur i nära relationer. Förutom böter eller fängelse är djurförbud en särskild påföljd vid djurplågeri, och därför viktigt att djurplågeribrottet synliggörs i utredning om fridskränkingsbrott. Påföljden har betydelse eftersom en tvist om vem som ska få vårdnaden om det gemensamma djuret utgör en kvarhållande faktor, innebär ytterligare en kränkning och försvårar en separation.

Den amerikanske forskaren Frank Ascione har påvisat att en majoritet av de kvinnor som har/hade djur och som vänt sig till en kvinnojour berättade om att också djuren utsattes. Kvinnorna berättade också att eftersom de inte kunde ta med sig djuren till kvinnojouren på grund av allergirisken så stannade de kvar längre i relationen av rädsla för vad mannen skulle göra med djuret om hon lämnat kvar det i hemmet. En liknande studie har gjorts i Sverige av sociologen Carin Holmberg, vars resultat överensstämmer med Asciones.

Försvårande och förmildrande omständigheter (sid.69)

En försvårande omständighet enligt 29 kap. brottsbalken är när det gäller brott mot barn, att brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. Det är vanligt att det i fall med grov fridskränkning mot barn även förekommer grov kvinnofridskränkning. Som försvårande omständigheter kan då beaktas att förutom brotten mot barnen har mannen genom övergreppen på barnens mor ryckt undan den tillit som ett barn behöver ha till sina föräldrar.

Enligt förarbetena till nuvarande fridskränkingslag anförs att det finns en större medvetenhet om att allvarliga våldsbrott även kan vara psykiska kränkningar, exempelvis när våldet riktas mot vuxna närstående eller barn. Detsamma bör gälla övergrepp mot barnens/familjens djur. Enligt American Humane Association, en amerikansk barn- och djurskyddsorganisation, är barns bevittnade av våld eller hot om våld mot djur en indirekt kränkning mot barnet, förutom det direkta brottet mot djuret.

I USA, i England och i Australien och på Nya Zeeland uppmärksammas detta våld. Man talar om The Link eller sambandet mellan våld mot kvinnor och barn och våld mot djur.

Skadegörelsebrott (s.98)

Enligt utredningens förslag ska brottskatalogen för fridskränkingsbrott även omfatta bl.a. skadegörelse. I den svenska lagstiftningen ses djur jämställda med egendom vilket leder till att när djurets utsätts för avsiktliga skador blir det ett skadegörelsebrott.

Enligt praxis förekommer skadegörelse sällan i samband med åtal för fridskränkingsbrott. Enligt utredningen kan orsakerna vara att det inte anmäls eller att polis och åklagare på förundersökningsstadiet prioriterar och lägger fokus på gärningar som kan ingå i fridskränkingsbrott. Brottsoffers självrapportering talar också för att det finns ett stort mörkertal när det gäller skadegörelse vid brott i nära relationer, och att det sammanhang som brottet begås i talar för att det kan utgöra en kränkning av den utsattes personliga integritet. Amerikanska forskare, bland annat Frank Ascione, har tillsammans med sin forskargrupp påvisat att förövaren använder våld eller hot om våld mot familjens djur som en del i den psykologiska nedbrytningsprocessen. Att inte kunna värna sitt djur är ett psykologiskt våld och visar tydligt vem som har makt över liv och död. Det är med andra ord inte vilken skadegörelse som helst, och skadan riktas mot en levande kännande individ.

Att brott mot familjedjur underrapporteras visar också Eva Diesens övergreppsstudie från Stockholms län under 2006. I de fall där våld mot djur rubricerades som ett djurplågeribrott konsumerades det av de andra brott som kvinnan utsatts för. Det ledde i sin tur till att förövaren inte erhöll något straff för våldet mot eller dödandet av kvinnans djur. Detta trots att våldet mot djuret i första hand görs med syftet att skada och kränka kvinnan.

Enligt utredningen (sid.131) är flera av de brott som ingår i fridskränkingskatalogen av sådant slag att normalpåföljden är böter eller ett kortare fängelsestraff om brottet förekommer enskilt. Detta gäller även djurplågeribrottet som i likhet med skadegörelsebrott avser att inom ramen för den straffrättsliga bedömningen kunna beakta den utsatta personens hela situation.

Den lagtekniska lösningen bör åstadkommas genom att det i fridskränkingskatalogen särskilt anges att djur är egendom som omfattas av skadegörelsebrottet i 12 kap. brottsbalken.

Alternativt att det införs en uttrycklig hänvisning till djurplågeribrottet i 16 kap. 13§ brottsbalken.

För Djurens Rätt

Eva Diesen, andre vice ordförande och talesperson i juridiska frågor

Djurens Rätt

Gamla Huddingevägen 437

Box 2005, 125 02 Älvsjö

Tel: 08-555 914 00